

Kærlighed i Smuglertiden.

En Julehistorie, hvis Handling foregår i gamle Dage.
Af Aage Hjulær.

DET var i December Maaned i det Herrens Aar 1826 en Aften i Skumringen.

Men dette vedkom for saa vidt ikke Høker Nis Lauridsen i Stenderup i Ribe Amt. Han gik lunt og godt inde i sin Høkerbutik og var ved at gøre Dagens Udbytte op.

I Skæret fra Butikkens Bliklampe saa han en ung skæglos Mand staa ude paa Trappen. Manden havde blanke Knapper i sin Kofte og en Bæse over Skulderen.

Hvad bringer en af Kongens Toldkarle til Stenderup paa denne Tid af Dagen? Er der Ugler i Møsen?

— Det ved helst den, som sender Uglerne ud! svarede Jens Mørk tilbage. Men en lovlidig Mand som Høkeren i Stenderup har næppe noget at frygte af Toldvæsenet. Vel, Nis Lauridsen?

— Nej, Guds Død! Her i Byen følger vi Lovens Bæst og giver Kongen hvad han skal have, selv om der bliver temmelig lidt tilbage til os selv bagført! svarede Høkeren og lod en hals Latter trænge frem gennem Skæggets Vildnis. Det undgik dog ikke Toldkarlen, at Lauridsens Latter led alt for tvungen til at være søgte.

Mørk var imidlertid kommen ind i den varme Butik hvor det lugtede behageligt af Krydderier, Søber, Tobak, Brændevin, Kolonialvarer og mange andre Herligheder, som Stenderup Høkerhandel delikaterede sig net med.

— Kan jeg tjene dig med en Tønde Hamborgertobak eller en Rulle Skæra? spurgte Høkeren og gned de tykke, røde Hænder i hinanden foran Ovnen.

— Nej Tak, mit Ærinde er af anden Art, lod Toldkarlens Svar. Det han saa sig om i den halvdunkle Butik, der indeholdt en brøget Blanding af alskens Kramvarer i Skabe, paa Reoler, i Tønder og Skuffer.

— Er du ude paa Professionens Vegne, Jens?

— Ja, det kan man godt sige. Toldkontrollør Jensen i Foldingbro har faaet en akkord Skrivelse fra Konsumtionsdirektør Krøg i Ribe, der henleder Jesens Opmærksomhed paa, at den ulovlige Indsmugling af Kramvarer over Kongeaen altid synes at være i Tiltagen. Myndighederne vil nu for Alvor se at komme dette Uvæsen til Live.

— Ja, det er kun saa rimeligt! sukkede Nis Lauridsen. Men hvorledes kan dette føre din Vej til Stenderup, Jens Mørk? Her i Byen lever Folk af at dyrke Jorden eller af ærligt Haandværk. Smuglere maa du i Sandhed søge andet Sted. Maake i Vejrup eller Lundtofte . . .

— Men det er nødvendigt at gaa saa langt, Nis Lauridsen, i Skrivelsen til Toldkontrolløren nævnes en vis Høker i Stenderup som Aflever af Smuglergods saasom Alenvarer, vævede Strømper, Alendug, Bommesier, Kaffe, Tobak og Brændevin.

— Ak Herrejemi! udbrød Høkeren og jog ti tykke røde Fingre op i det krollede Haar. Hvilken kammerlig Bagvaskelse. Aldrig har jeg købt et Stykke Sirls eller et Fjerdingepund Sukker af Smuglerne. Jeg køber ærlig og reelt mine Varer hos Købmand Flensted i Ribe. Spørg ham kun derom, bitte Jens, hvis du tvivler paa en ærlig gammel Mandes Udsagn.

— Ja, jeg vilde helst tro dit Udsagn, Nis Lauridsen, det ved du. Men Toldkammeret i Ribe har en anden Mening, og det nævnes udtrykkeligt i Skrivelsen at du skulde have agt Heeste og Vogn til en Indsmugling, der først i November Maaned foregik over Lundtofte. For at sige det rent ud har man Mistanke om, at du, Nis Lauridsen, er Hovedmanden for en Smuglerbande, der i længere

En Vogn fyldt med Smuglergods trodsede Natens Snestorm.

Tid har ført Toldvakterne bag Lyset og snydt Statskassen.

— Løgn og Bagvaskelse hvert eneste Ord! skreg Høkeren. Jeg er en ærlig Mand og den, der siger det modsatte, smider jeg ud af mit Hus. Gaa Jens Mørk, gaa inden jeg lægger Haand paa dig og smider dig ud!

— Ja, ja, jeg siger jo kun hvad man mener i Ribe og hvad min Førelse, Toldkontrolløren i Foldingbro mener. Jeg vil nødig tro min tilkommende Svigerfader, søkker Haand til Ulovligheder og med til at snyde Staten for, hvad den kan tilkomme ifølge Lov og Ret.

— Din tilkommende Svigerfader! raabte han ophidsede Høker. Aldrig skal du faa dit Ønske i saa Henseende opfyldt. Tror du min Datter Else skal kaates i Armenene paa en sølle Toldkarl, der knapt har til lægligt Brød til sig selv og siden saa til Kong og Barn. En ken Svigeren, der kommer her og foretæmper mig mit eget Hus og beskylder mig for at være Hovedmand i et Smuglerkomplot. Nej, saa de Griller af Hovedet, Jens Mørk, og se at komme ud hurtigst muligt.

— Viser du mig Døren, Nis Lauridsen?

— Ja, har du ikke hørt det. Slyngel, Ud! — ud siger jeg! skreg den gamle Høker mørkerød af Vrede og greb en gammel Spæderestok med Hornhaandtag, der stod i en Krog ved Brændevinetønden. Han svingede den truende Stokken over sit Hoved.

— Javel, nu gaar jeg, Nis Lauridsen, men nu er du advaret. Tænk engang imellem paa mine Ord og forfærd dig ikke med Stokken!

Med hastige Skridt forlod Jens Mørk den halvmørke Høkerhandel og lod Døren falde i med et Brag.

Kun Maanen var Vidne til dette Stevnemøde.

Skældende og bandende gik Nis Lauridsen endnu en Time tid rundt mellem sine mangeartede Salgsvarer. Han var saa oplydt af Vrede at han rent glemt at paaase paa sin 19-aarige Datter Else. Og dette benyttede hun sig af til at aflægge en Visit ude ved Husets søndre Gav, hvor en høj skæglos Yngling med en Bæse paa Nakken tog hende i sine stærke Arme og kyssede hende ikke een men mange Gange.

Kun Maanen og Stjernens rimlen var Vidne til dette Stevnemøde, men al-

le ved, at Maanen og Stjernerne tem kan man stole paa. De sladrer ikke.

— Det var sat ind med Snefog fra Nordvest, Himmel og Jord stod i et tygante Kog.

— Et Herrens Vejr! sagde Bønderne, der sad lunt inden Døre og varmede sig ved Arnen. De var travlt optaget af at stobe Lys til Julehelgen, for var inde om et Par Dage.

— Et udmærket Vejr! sagde fire Mænd, der kom gaende langs en værefyldt Vogn, som to stærke jyske Heste trak ad Landevejens sydfra.

Kusken sad paa Aegfjelen, hyllet godt ind i en lodden Kavalj. Han frøs som en Hund trods det, at han havde en sådan Hue trukket langt ned over begge Øren.

— En Aften som denne bliver Toldkarlene sikkert inden Dørs, Ne! sagde Kusken. Det er en hel Svær at være Smugler, naar Vorherre sender os Sneen som Dække. Bare det ikke var saa forbandet koldt!

— Naa, du kører da, Rasmus! Vi andre maa gaa! svarede den store Mand, som gik ved den fjerneste Hest og støttede sig tungt til en Stok.

Det var Nis Lauridsen. Hans to, sorte Skæg var fyldt med Sneedatter, og den brede Hat paa hans Hoved var bundet fast til Hovedet med et uident Tørklæde.

— Hvor meget fik du paa Vognen? spurgte Høkeren Kusken, en Gaardmand fra Stenderup, der deene Gang lagde Hest og Vogn til Smuglerfærd.

— Ja, jeg véd det godt! saa nej, Nis, men de Pott Sonden fra sagde, der var 200 Potter Brændevin i Ankeret, 10 Lispund Alenvarer, 150 Par Hoser, 5 Toppe Sukker og 200 Pund Kandis foruden diverse Tønder Tobak. De 200 Daler, du flyede os, slog lige til.

Høkeren brummede et eller andet i Skægget om de Flenborg-Jøder, der ikke undte andre kristne Mennesker Fedt til Brødet, skønt han meget godt vidste, der laa en storartet Forjættelse for ham selv.

Vognen med Smuglervarerne var nu maet gennem Lundtofte, hvis Gaarde og Huse laa og krøb sammen under Snestormen. Hist og her var der et rødt Lys bag en blyndtlig Rude. Men Sneen dæmpede Vognlamen, og ingen i Landsbyen bekymrede sig om vejfarende saadan en Uvejrsæften.

Nis Lauridsen loveltillfreds i Skægget:

— Jeg tror alligevel, vi snyder de Hallunker til Toldkarle endnu engang. De hytter sig nok for at stikke Næsen udenfor Kontordøren saadan en Aften.

— Ja, mon ikke, skent man kan ikke lide paa ham den nye Karl, der er bleven ansat ved Kontrollen ved Foldingbro svarede Rasmus. Hvad er det nu han hedder?

— Naa, han Jens Mørk. Ja, han er en ubehagelig Fyr. Men vi er ham dog vist for kloge, Rasmus. Nu har vi jo kun en Milsvæ til Stenderup, og er Varerne først vel anbragt i min Kælder, saa lad ham skæbe sig saa gal

han vil! sagde Nis Lauridsen. Ingen kan se paa en Top Sukker, om den er købt hos Købmand Flensted i Ribe, eller den er spæderet over Kongeaen en mørk Aften uden at være bleven fordyret 25 pCt. til Toldvæsenet.

Høkeren havde næppe faaet talt færdig, før en Rytter gled frem af Snefoget og holdt stille midt paa Vejen foran Smuglervognen.

— Hvem dér! raabte Manden paa Hesten.

— Hvem spørger og med hvilken Ret? spurgte Rasmus paa Bukken og holdt Hestene an.

— Toldkar! Jens Mørk fra Foldingbro! od Svaret. Hvad har i paa Vognen?

— Kun Kartoffer, som vi ærligt og redeligt har købt i Lundtofte! svarede Rasmus.

— De Kartoffer kan det dog vist lønne sig at tage nærmere i Øjsyn! raabte Jens Mørk og sprang af Hesten.

Men iene rykkede sammen ved Vognen, da Toldkarlen nærmede sig jenne, og for Jens Mørk kunde vare sig, sprang Nis Lauridsen og de tre andre Mænd ind paa ham, rev ham omkuld i Sneen og holdt ham nede med Magt.

Hans Hest benyttede Lejligheden til at forsvinde i Snefykningen, og Rasmus, der vidste, hvad det gjaldt, piskede paa sine Dyr, saa de satte i Trav mod Hjemmet.

Jens Mørk var en stor og stærk Karl, og slog bravt fra sig. Han rev og sled, sparkede og bed, og de fire ældre Mænd havde nok at gøre med at holde ham nede et Stykke Tid. Adskillige Næsestyver fik han langet fra sig, for han overgav sig og tabte Bevidstheden.

Da de fire Smuglere mærkede Karlens Kræfter ebbe ud, og han tilslidst blev liggende ganske stille, forsvandt de i Løb bag efter Vognen med Smuglergodet.

Et Par af dem hinkede dog slemt efter de solde Knubs, den bomærkede Karl havde givet dem, og Høker Nis Lauridsen klagede sig over Smerten i Ansigtet. Mørke Næve havde ramt hans ene Øje, og han maatte finde Vej til Stenderup ved Hjælp af det andet.

Og i Skyndingen glemte han helt sin Stok med Hornhaandtag.

Det meste af en halv Times Tid blev den overfaldne Toldkarl liggende paa Vejen, mens Sneen lagde et blødt og varmede Tæppe omkring ham. Men han kom omsider tilbage til Bevidstheden og havde Omtanke nok til at undersøge Stedet, hvor Slaget havde staaet. Og da han fandt en Stok at støtte sig til, humpede han til Foldingbro for at berette om Aftenens Hændelse, der ingenlunde hørte til de usædvanlige paa den Tid.

Det var Juleaftensdag den paa Eftermiddagen. Overalt i Landet var man travlt optaget af at træffe de sidste Forberedelser til Højden.

Hos Høker Nis Lauridsen i Stenderup var Datteren Else ved at stige en brækker Gaas paa 12 Pund. Den tilfide

Duft fyldte hele Huset og trængte ogsaa ud i Butikken, hvor Høkeren var ved at rydde op efter de sidste Kunder. Den gamle Handelsmand saa mere ækkel ud end sædvanlig, thi det venstre Øje var blaat og blod-overløbet, og det var ikke fri for, at Lauridsen haltede lidt paa det højre Ben.

Alle Kunderne havde faaet den Forklaring, at Manden var falden ned af Kældertrappen og i Faldet havde jaget et Kosterkaft ind i Øjet. Ret mange af de gode Folk i Stenderup troede vel næppe paa den Forklaring, og Høkerens Datter Else allermindst. Hun havde hele Dagen gaaet rundt med røde, forgrædte Øjne.

Just som Høkeren vilde til at slukke Bliklampen for at gaa ind til Julebordet, bankede det paa Døren.

Da der blev lukket op, stod Jens Mørk ude paa Trappen.

— God Aften, Nis Lauridsen, og glædelig Fest! sagde Toldkarlen.

Høkeren brummede uvilkaarligt et Tak i lige Maade!

— Jeg kommer for at spørge dig, Nis Lauridsen, om du ikke forleden Aften tilfældigvis har tabt denne Stok med Hornhaandtag en Fjerdingvej Nord for Lundtofte?

Det gamle Handelsmand satte sig opgivende ned paa en halvfylt Mel-sæk, der stod nær Døren. Han for søgte kun at være benægtende med Hovedet.

— Jeg saa forleden en lignende Stok her i din Butik, Nis Lauridsen, og kan du ikke vise mig den, saa tager jeg ikke i Betænkning at sige dig for at have deltaget i et Smuglertogt forleden Aften. Det Plaster, du har faaet ved venstre Øje, skulde vel ikke tilfældigvis være et Minde om en lille Batalje paa Landevejen.

— Jeg kender ikke det bitterste til den Sag! stønnede Høkeren.

— Naa ikke, Nis Lauridsen. Ja, saa er der jo ikke andet for end at jeg viser min overordnede Toldkontrolløren Stokken, der er det eneste Indicum, jeg har. Maake Folk her i Byen vil genkende den.

— Har Toldkontrolløren da ikke allerede set den? spurgte Lauridsen ilrigt.

— Nej, det har han ikke, Nis Lauridsen. Overfaldet er indberettet, men da jeg ikke genkendte nogen af de Mandspersoner, der ledsagede Smuglervognen, er Stokken her det eneste, der kan vise Øvrigheden Vej til Lovovertræderne. Og Stokken har jeg med Vilje gemt indtil i Dag.

— Hvorfor har du det?

— Fordi vi to har en Sag at tviste om alene, Nis Lauridsen. Du véd, jeg elsker din Datter Else, og hun elsker mig igen. Nødt vil jeg se min kommende Svigerfader vandre i Viborg Tugthus, og derfor er det, jeg vil foreslaa dig en Handel. Jeg afleverer Stokken til dens rette Ejersmand og glemmer, jeg nogensinde har fundet den paa en snefyldt Vej nær Lundtofte. Til Gengæld lover du aldrig mere at befatte dig med Smuglergods, og du giver mig din Datter Else til Hustru.

— Aa, sig ja, Fader! lod pludselig en varm Pigerost, og Høkerdatteren, der havde staaet og lyttet i Dørsprækken til Stuelejligheden, stod pludselig i Butikken.

Høkeren rev sig i sit sorte, stride Skæg og saa ganske fortabt ud, da han sagde:

— Jeg g'ir mig, Jens Mørk, jeg g'ir mig. Du har været mig for klog, og jeg har ikke haft et eneste roligt Øjeblik siden Historien dannede ved Lundtofte. Jeg vidste jo ikke, om du var levende eller død, Jens. Men Gud skælv du er i Live. Nu har jeg set, hvad Smugleri kan føre til, og jeg kan nære mig i Fremtiden. Kys saa hinanden Børn og lad os komme ind til Gaasen . . .

Givt út av socialdemokratiskulem. Bladstjær: M. S. Vidstein. Prentsmidja Foroya Social-Demokrates, Tórshavn.